

TOHOLAMMIN KUNTA

OSAVUOSIKATSAUS 1.1. - 31.8.2018

Kh 08.10.2018 § 134

Kv 12.11.2018 § xx

Sisälllys

Sisälllys.....	2
YLEINEN KEHITYS	3
TALOUDEN KEHITYS.....	4
OSASTOT	6
Hallinto-osasto.....	6
Lomatoimen osasto	8
Tekninen osasto.....	11
Sivistysosasto.....	13
Käyttötalous yhteensä	18
INVESTOINTIEN TOTEUMA	19
KUNTA KÄYTTÖTALOUS TULOSALUEITTAIN SEKÄ INVESTOINNIT JA RAHOITUS	20
TALOUSKÄYRÄ vuosina 2018, 2017, 2016 ja 2015	22
VIEMÄRILIIKELAITOS.....	23
YHTIÖT	25
Toholammin Kehitys Oy (100 %)	25
Toholammin Energia Oy (96,66 %)	27
Kiinteistö Oy Toholammin vuokratilat (100 %)	28

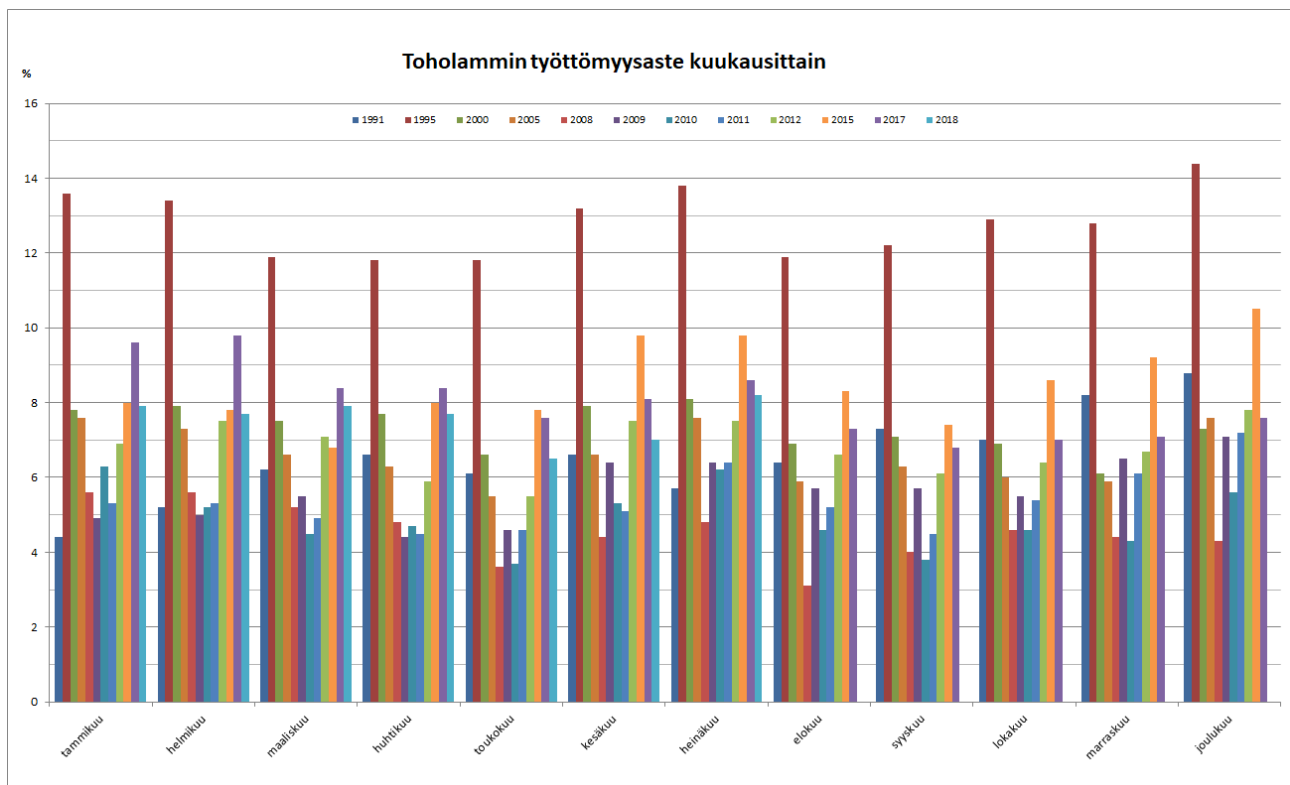
YLEINEN KEHITYS

Asukasluku kuukausittain 2017-2018, rekisteritilanne kuukauden lopussa

Lähde: Väestörekisterikeskus

31.12.2017	2018 Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo
3192	3188	3184	3168	3173	3168	3180	3167	3141

Toholammin kunnan väkiluku oli elokuun lopussa 3141, jolloin asukasluku oli vähentynyt 51 asukkaalla vuoden vaihteesta. Asukasluku on laskenut vuodentakaiseen ajankohtaan (elokuu 2017; 3206) 2,3 prosentilla ollen 65 asukasta.

Työttömyysaste kuukausittain, rekisteritilanne kuukauden lopussa; (Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriön työllisyystietoja, Pohjanmaan ELY-keskuksen Työllisyyskatsaukset)

Toholammin työttömyysaste heinäkuussa 2018 (uusin tilastotieto) oli 8,2 %. Työttömyysluvut ovat olleet matalammalla tasolla alkuvuoden ajan kuin edellisenä vuonna vastaavana aikana.

TALOUDEN KEHITYS

Verotulot ja valtionosuudet	TP2017	TA2018	TOT 08/2018	Tot-%	TOT 08/2017
Kunnan tulovero	7 924 462	8 100 000	6 389 984	78,89	6 286 111
Kiinteistövero	825 210	830 000	40 935	4,93	25 840
Osuus yhteisöveron tuotosta	675 571	650 000	429 244	66,04	489 568
Verotulot	9 425 244	9 580 000	6 860 162	71,61	6 801 519
Yleinen valtionosuus	10 344 774	10 074 300	6 811 696	67,61	6 896 332
Opetus- ja kultt.t.valt.osuus	14 311	-78 600	-26 976	34,32	-52 448
Valtionosuudet	10 359 085	9 995 700	6 784 720	67,88	6 843 884
Verotulot ja valtionosuudet yl	19 784 329	19 575 700	13 644 882	69,70	13 645 403

Kirjanpidon mukaan 31.8.2018 verotuloja sekä valtionosuuksia on kertynyt 13.644.882 euroa. Verotuloja on kertynyt 473.495 arvioitua enemmän. Verohallinnon 10.9.2018 ennakko-tiedon mukaan vuoden 2017 verotusta oikaistaan marraskuussa 1.002.457 euron takaisinperinnällä. Jäännösveroja kunta saa takaisin 312.524 euroa, mistä noin puolet tilitetään joulukuussa ja loput ensi helmikuussa. Verovuoden 2018 tilityksiä korjataan joulukuussa perimällä takaisin 335.487 euroa. Nämä ennakkotiedot huomioiden kunnallisverokertymä jäänee alle 8 milj euron tilikaudella 2018. Valtionosuuskertymä on toteumaltaan talousarviossa arvioitua suurempi ja tulee toteutumaan noin 180.000 euroa ennakoitua suurempana. Verotulot ja valtionosuudet yhteensä toteutunevat budjetoidun mukaisesti.

TULOSLASKELMA

TULOSLASKELMA	TP2017	TA2018	TOT 08/2018	Tot-%	TOT 08/2017
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	5 887 984	5 637 240	3 492 934	61,96	4 038 598
Maksutuotot	749 288	708 200	514 375	72,63	454 656
Tuet ja avustukset	238 351	139 100	146 136	105,06	199 072
Muut toimintatuotot	1 250 042	1 171 190	796 894	68,04	825 899
Toimintatuotot yhteensä	8 125 665	7 655 730	4 950 339	64,66	5 518 226
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-8 080 789	-8 604 910	-5 345 968	62,13	-5 321 933
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-1 848 611	-1 917 960	-1 225 109	63,88	-1 227 519
Muut henkilösivukulut	-406 037	-343 620	-189 447	55,13	-256 907
Palvelujen ostot	-13 844 185	-14 401 386	-9 724 512	67,52	-9 725 586
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 339 096	-1 322 580	-874 541	66,12	-853 470
Avustukset	-433 109	-470 400	-275 229	58,51	-277 344
Muut toimintakulut	-195 304	-168 588	-88 784	52,66	-102 773
Toimintakulut yhteensä	-26 147 131	-27 229 444	-17 723 591	65,09	-17 765 533
TOIMINTAKATE	-18 021 466	-19 573 714	-12 773 252	65,26	-12 247 307
Verotulot	9 425 244	9 580 000	6 860 162	71,61	6 801 519
Valtionosuudet	10 359 085	9 995 700	6 784 720	67,88	6 843 884
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	24 540	2 000	19 257	962,85	1 320
Muut rahoitustuotot	16 963	5 000	18 760	375,21	15 138
Korkokulut	-161 521	-180 000	-81 964	45,54	-110 017
Muut rahoituskulut	-6 054	-5 000	-5 466	109,32	-3 440
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-126 072	-178 000	-49 412	27,76	-96 999
VUOSIKATE	1 636 792	-176 014	822 218	-467,13	1 301 096
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunn.mukaiset poistot	-874 907	-800 750	-546 129	68,20	-557 192
TILIKAUDEN TULOS	761 885	-976 764	276 088	-28,27	743 903
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	5 275	0	0	0,00	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄ)	767 159	-976 764	276 088	-28,27	743 903

Kirjanpidon mukainen tuloslaskelma 31.8.2018 on 276.088 euroa ylijäämäinen. Toimintatuotot näyttävät toteutuneen 64,7% eli hiukan alle budjetoidun. Käyttötalouskulujen toteuma on 65,1% ja toimintakatteen 65,3%. Valtionosuudet ja verotulot ovat toteutuneet yli budjetoidun. Verohallinto oikaisee verotulokertymää marras- ja joulukuussa takaisinperinnällä. Palvelujen ostoissa erikoissairaanhoidon ja perusturvapalveluiden kustannukset perustuvat ennakkolaskuihin sekä elokuussa maksettuun ennakonpalautukseen. Myyntituloissa ja avustustuloissa on ennakkoon tulleita eriä, mitkä sisältyvät positiiviseen tulokseen.

OSASTOT

Hallinto-osasto

Vastuutoimielin: Kunnanhallitus
 Vastuuhenkilöt: Kunnanjohtaja
 Hallintojohtaja

Toiminta-ajatus: Hallinto-osasto vastaa kunnanhallituksen asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta sekä koko konsernin palvelutoiminnan toimivuudesta. Keskitetysti hoidettu hallinto- ja talousosasto vastaa kunnan talous- ja henkilöstöpalvelujen järjestämisestä, asiointi- ja tietohallintopalveluista, hankintapalveluista, kopiointipalveluista sekä muista yleisistä koko organisaatiota koskevista tehtävistä ja näihin palveluihin liittyvien ohjeiden antamisesta. Vastuuhenkilö hallintojohtaja.

Hallinto-osaston budjettiin sisältyy elinkeinojen kehittämisen määrärahoja. Elinkeinojen kehittamisestä ja yhteiskuntasuhteista vastaa kunnanjohtaja sekä osaltaan myös Toholammin kehitys Oy (joka toimii omana itsenäisenä toimijana omalla budjetillaan). Vastuuhenkilö kunnanjohtaja.

TAVOITTEET 2018

ELINKEINOJEN KEHITTÄMISEN tavoitteet	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteutunut 31.8.2018
Aloittavat yritykset	Yritysten määrä	20 uutta yritystä	2
Uusien työpaikkojen määrä yrityksissä	Syntyneiden työpaikkojen määrä	20 uutta työpaikkaa	9
Työpaikkaomavaraisuuden kasvu	Työpaikkaomavaraisuus (93,0% 2015)	100% työpaikkaomavaraisuus	Työpaikkaomavaraisuudesta ei ole ajantasaista tilastoa saatavilla
Tavoite / Hallinto	Mittari	Mittarin tavoitearvo	
Laatu- ja kustannustietoinen johtaminen/ Toimiva johtaminen	Johdon ja osastojen päätöksentekoa tukevat raportit	Talousarvioprosessin toimivuus on arvioitu ja prosessia on muutettu arvioinnin tuloksena.	Talousarvioprosessia arvioidaan jatkuvasti toiminnan yhteydessä ja tarpeelliset korjaukset tehdään
Laatu- ja kustannustietoinen johtaminen/ Toimiva johtaminen	Työhyvinvoinnin tukeminen	Työtyytyväisyyskyselyn tulokset	Kyselyä ei ole toteutettu syyskuun loppuun mennessä
Ajankohtainen kuntastrategia	Kuntastrategia	Hyväksytty vuoden 2018 aikana	Strategian hyväksytty valtuustossa 10.9.2018.

Elinkeinojen kehittäminen

Biolaakso – tulevaisuus Toholammilla kunta –strategia on saatu valmiiksi ja sen toteuttaminen on ollut myös uuden tehdashankkeen vauhdittajana. Uudet toimijat täydentävät seudun biotalouden kokonaisuutta ja ne edistävät vähähiilisyttä käyttämällä uusiutuvaa energiaa, lyhentämällä kuljetusmatkoja, hyödyntämällä ja jalostamalla lähellä olevaa raaka-ainetta ja täydentämällä Toholammilla toimivaa ja laajentuvaa kiertotalouden kokonaisuutta. Elintarviketeollisuuden kasvu ja puuraaka-ainetta jalostavan teollisuuden tulo paikkakunnalle tuo uutta työvoiman kysyntää ja palveluiden lisätarvetta koko Toholammin kunnan alueelle.

Viemärikelaitoksen taloutta on edelleen tervehdytettävä. Tavoitteena on saada suunnitelmat valmiiksi vuoden 2018 loppuun mennessä. Tarkastelussa ovat myös elintarviketeollisuuden tarpeet ja toimintojen kehittäminen lupaehtojen mukaisiksi siirtymäkauden aikana.

Orgaanisen jätteen sijoittamisen uudet määräykset edellyttävät toimenpiteitä ja biokaasulaitos on hyvä ratkaisu. Biolaakson sisältöön toiminnallisen muutoksen voi tuoda myös uusiutuvan energian mahdollistava kaava.

Toholammin kunta	TP2017	TA2018	TOT 08/2018	Tot-%	TOT 08/2017
HALLINTO-OSASTO					
Myyntituotot	196 001	94 480	33 964,49	35,95	155 601,46
Tuet ja avustukset	46 026	30 000	-10 080,30	-33,60	0,00
Muut toimintatuotot	11 911	500	3 742,99	748,60	933,35
Toimintatuotot yht. ulk.	253 938	124 980	27 627,18	22,11	156 534,81
Sisäiset tuotot yht.	288 748	322 810	244 252,88	75,66	174 031,90
Sis ja ulk tuotot yhteensä	542 686	447 790	271 880,06	60,72	330 566,71
Palkat ja palkkiot	-358 937	-470 200	-229 975,46	48,91	-214 748,91
Eläkekulut	-246 065	-280 910	-159 300,03	56,71	-163 010,78
Muut henkilösivukulut	13 670	-18 620	-6 553,01	35,19	18 347,56
Palvelujen ostot	-11 359 522	-11 734 920	-7 973 921,13	67,95	-8 178 419,59
Mistä: Peruspalvelut	-7 355 939	-7 070 000	-4 766 867,00	67,42	-5 528 000,00
Erikoissairaanhoido	-3 378 298	-4 011 720	-2 739 157,00	68,28	-2 265 600,00
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-26 867	-10 500	-20 562,95	195,84	-21 615,54
Avustukset	-82 805	-85 000	-48 885,21	57,51	-54 485,67
Muut toimintakulut	-2 899	-2 660	-1 960,03	73,69	-1 981,02
Toimintamenot yht. ulk.	-12 063 424	-12 602 810	-8 441 157,82	66,98	-8 615 913,95
Sisäiset kulut yhteensä	-134 733	-140 420	-85 251,07	60,71	-87 355,64
Sis ja ulk kulut yhteensä	-12 198 157	-12 743 230	-8 526 408,89	66,91	-8 703 269,59
Netto ennen poistoja	-11 655 472	-12 295 440	-8 254 528,83	67,13	-8 372 702,88
Poistot yht.	-18 442	-14 980	-9 985,92	66,66	-12 294,46
Netto	-11 673 913	-12 310 420	-8 264 514,75	67,13	-8 384 997,34

Soite maksoi alkuvuoden toteutumiin perustuen elokuussa palautusta 221.276 euroa. Se jakautui perusturvapalveluihin 387.789 palautuksena ja erikoissairaanhoidon 166.513 euron lisämaksuna. SOTE-palvelujen ylitys elokuun lopussa 117.842 euroa.

Lomatoimen osasto

Vastuhenkilö lomituspalvelujohtaja

Toiminta-ajatus: Lomituspalvelujen tarkoituksena on turvata paikallisyksikön alueella olevien maatalousyritysten toiminta yrittäjien vuosilomien ja sijaisapujen aikana sekä turkistilojen toiminta yrittäjien vuosilomien aikana.

TAVOITTEET 2018

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteutunut 31.8.2018
<ul style="list-style-type: none"> - vuosilomat järjestetään tasaisesti lomavuoden aikana - kannustetaan yrittäjiä käyttämään tuettua maksullista lomittaja-apua 	Toteutuneet lomitukset	<ul style="list-style-type: none"> - VL-päivät toteutuvat tasaisesti molemmilla vuosipuoliskoilla - tuetun maksullisen lomittaja-avun käyttö lisääntyy vuodesta 2017 	<ul style="list-style-type: none"> - 30.6.2018 lomitettiin 1.382 vl-päivää alle tavoitteen - tuettua maksullista lomittaja-apua on käytetty 31.8. mennessä 3.035 h vähemmän kuin vuonna 2017
<ul style="list-style-type: none"> - asiakkaiden tyytyväisyys paikallisyksikön lomittajien ammattitaitoon - asiakkaiden tyytyväisyys paikallisyksikön toimintaan (tavoite vähintään 4) 	Asiakastyytyväisyyskysely (arviointiasteikko 1-5)	<ul style="list-style-type: none"> - lomittajien ammattitaito <ul style="list-style-type: none"> • vuosilomalomituksessa • sijaisapulomituksessa - lomahallinnon <ul style="list-style-type: none"> • asiakaspalvelu • tavoitettavuus • tiedonsaannin riittävyys - lomitusten toteutuminen <ul style="list-style-type: none"> • sijaisapu: • vuosiloma 	- asiakastyytyväisyyskysely tehdään vuosilomahakemusten yhteydessä lokamarraskuussa
- Parannetaan lomittajien ammattitaitoa. Jokaisella lomittajalla on riittävä ammattitaito niiden tilojen töihin, joiden lomituksia he hoitavat.	Ammattitaitokartoitus Perehdytys Täydennyskoulutus	<ul style="list-style-type: none"> - lomittajien ammattitaito on kartoitettu - tilakohtaista perehdytystä ja täydennyskoulutusta on järjestetty lomittajan koulutustarpeen mukaisesti 	<ul style="list-style-type: none"> - lomittajien ammattitaitokartoitukset tehty v. 2017 ja huomioitu koulutusten suunnittelussa - perehdytystä on käytetty 21 pv - täydennyskoulutusta on järjestetty 7 pv, joka on sisältänyt eläintenhoitoon ja käsittelyyn liittyviä

			aiheita sekä ensiapukursseja - v. 2017 alkanut ammattitutkintoon valmistava koulutus jatkuu
<ul style="list-style-type: none"> - Lomituspäivän kesto on mitoitettu lain mukaisesti ja lomittajan työaika vastaa lomitettavan maatalousyrittäjän tehtäväosuutta - Lomitusnetissä on ajantasaiset tiedot (kokonaistyöaika, tehtäväosuudet, karjatalouskellonajat) ja tietoja käytetään lomitusten suunnittelussa 	Lomituspäivän kesto	<ul style="list-style-type: none"> - Vuosiloma- ja sijaisapulomituksissa lomituspäivän kesto on yhtä pitkä - Lomittaja työllistyy työsopimuksen mukaiseen työaikaan 	<ul style="list-style-type: none"> - vuosiloma- ja sijaisapupäivien suunnittelussa käytetään samaa lomituspäivän kesto - lomittajien työvuorosuunnitelmat suunnitellaan vähintään lomittajan työsopimuksen mukaiseen työaikaan
<ul style="list-style-type: none"> - Lomittajien työskentelyolosuhteet täyttävät työturvallisuudelle asetetut vaatimukset. Lomittajat ottavat huomioon työturvallisuuden. 	Tapaturmat ja niiden aiheuttamat sairauspoissaolot	<ul style="list-style-type: none"> - tapaturmat ja niiden aiheuttamat sairauspoissaolot vähenevät vuodesta 2017 	<ul style="list-style-type: none"> - tietoja ei ole vielä käytettävissä

SUUNNITELMAVUOSIEN TAVOITTEET 2018 - 2019

- sähköisten palveluiden (Lomitusnetti) käytön lisääminen

Toholammin kunta	TP2017	TA2018	TOT 08/2018	Tot-%	TOT 08/2017
LOMATOIMEN OSASTO					
Myyntituotot	4 763 624	4 722 090	2 943 592,56	62,34	3 280 686,83
Maksutuotot	550 179	557 000	410 910,85	73,77	332 542,33
Tuet ja avustukset	55 429	45 000	2 780,00	6,18	16 990,24
Muut toimintatuotot	2 222	0	802,30	0,00	42,00
Toimintatuotot yht. ulk.	5 371 454	5 324 090	3 358 085,71	63,07	3 630 261,40
Sisäiset tuotot yht.	11 018	17 000	24,00	0,14	6 229,11
Sis ja ulk tuotot yhteensä	5 382 472	5 341 090	3 358 109,71	62,87	3 636 490,51
Palkat ja palkkiot	-3 549 644	-3 739 800	-2 266 903,33	60,62	-2 322 927,97
Eläkekulut	-710 170	-693 340	-467 739,40	67,46	-468 600,57
Muut henkilösivukulut	-244 662	-149 910	-91 174,06	60,82	-166 214,49
Palvelujen ostot	-535 864	-497 000	-407 153,09	81,92	-308 166,80
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-34 934	-39 700	-21 562,28	54,31	-16 191,75
Avustukset	-86 890	-90 000	-42 341,38	47,05	-46 941,60
Muut toimintakulut	-24 027	-12 800	3 346,61	-26,15	-3 612,26
Toimintamenot yht. ulk.	-5 186 191	-5 222 550	-3 293 526,93	63,06	-3 332 655,44
Sisäiset kulut yhteensä	-92 301	-118 690	-69 658,59	58,69	-57 201,13
Sis ja ulk kulut yhteensä	-5 278 493	-5 341 240	-3 363 185,52	62,97	-3 389 856,57
Netto ennen poistoja	103 980	-150	-5 075,81	3 383,87	246 633,94
Netto	103 980	-150	-5 075,81	3 383,87	246 633,94

Tulos jakautuu:

Lomatoimen hallinto	30.127 e
Maatalouslomitus	-55.794 e
Turkistarhaajien lomitus	20.592 e

Maatalouslomitukseen käyttökustannuksiin saatavan valtionkorvauksen ennakot ovat olleet pienemmät kuin kustannukset. Ennakkoon on haettu tarkistusta ja Mela on myöntänyt vuodelle 2018 ennakkoa lisää noin 240.000 e. Uusi ennakko on tullut voimaan 1.7.2018 lähtien. Turkistarhaajien lomitukseen käyttökustannuksiin saatu ennakko on suurempi kuin kustannukset. Vuoden 2018 valtionkorvausselvitys tehdään 30.4.2019 mennessä. Jos maksetut ennakot eivät riitä kattamaan toiminnasta aiheutuneita kustannuksia, Mela maksaa kunnalle lisää valtionkorvausta. Liikaa maksetut ennakot peritään takaisin.

Maakunta- ja soteuudistus siirtyy vuoden 2021 alkuun, jolloin myös lomituspalvelut ovat siirtymässä maakuntien järjestettäväksi. Lomituspalvelulait uudistetaan, mutta uudistaminen on viivästynyt. Epävarmuus lomituspalvelujen tulevaisuudesta ja hyvä työllisyystilanne muilla aloilla on saanut työntekijöitä hakeutumaan muille aloille. Lomitusten järjestämistä on vaikeuttanut työvoimapula.

Tekninen osasto

Vastuhenkilö tekninen johtaja

Toiminta-ajatus: Tuottaa taloudellisia ja tarkoituksenmukaisia palveluja eri hallintokunnille sekä kuntalaisille, kuten kunnallistekniikan, tilapalvelun, it-palvelujen, ruokahuollon ja siivoustoimen osalta.

Teknisen osaston vastuulla on myös maaseutu- ja ympäristölautakunta. Lautakunnan tulosalue jakaantuu rakennustarkastukseen, ympäristönsuojeluun. Lautakunta päättää myös yksityistielain mukaan tielautakunnalle kuuluvat asiat. Palotoimi, ympäristöterveydenhuolto ja maaseututoimi hoidetaan ostopalveluna.

TAVOITTEET 2018

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteutunut 31.8.2018
Viihtyisä elinympäristö (kunnan strategia)			
Viihtyisä ja turvallinen elinympäristö	Asukasluku kehitys ja Myönnetyt rakennusluvut	Asukasluku 2017 < 2018 Myönnetyt luvat 60 kpl/v	Ei ole toteutunut.
Rakennetun ympäristön viihtyisyys myös tulevaisuudessa	Toteutuneet kunnossapito ja kehitystoimenpiteet kaava-alueella	Suunniteltujen kunnossapito ja kehitystoimenpiteiden toteutuminen kaavateiden, torialueen ja puistojen osalta	Suunnittelutyö käynnissä konsultin toimesta. Tälle vuodelle suunnitellut toimenpiteet toteutettu.
Tasapainoinen talous			
Käyttötalous	Osaston talousarvion netto	Menot ja tulot tasapainossa siten, että teknisen toimen netto vaatimus täyttyy	Toteutunut hieman talousarviota heikommin (-10 000€).
Palveluiden hinnoittelu on kohdallaan	Jälkilaskenta	Taksat ja maksut vastaavat kustannuksia	Taksat ja maksut tarkastetaan 1-2 kertaa vuodessa.
Palvelurakenteiden ja toimintatapojen kehittäminen sekä oman palvelutuotannon ja ulkoisten toimijoiden tasapainoinen käyttö palvelutuotannon hankinnassa	Oman tuotannon kustannusten vertailu ostopalvelujen ja vertailukelpoisten kunnan kustannusten välillä	Kustannusten optimointi	Lisätyövoiman tarve teknisen osaston hallintoon. Ostopalvelua joudutaan lisäämään. Henkilöstö muutoksia tulossa eläköitymisten myötä, jotka vaativat ennakoitua. Tulevat rekrytoinnit haastavia.
Pitkäjänteinen ja hallittu omaisuuden hoito	Riittävät kunnossapitomäärärahat	Kiinteistöjen ja infraomaisuuden onnistunut ylläpito siten, että niiden omaisuuden arvo säilyy	Toteutunut osittain. Kiinteistönhoidon taso on nostettava, joka vaatii resursseja, rakennemuutosta ja toiminnan kehittämistä.

Tekninen osaston käyttötalous on toteutunut elokuun tilanteen perusteella laadittua talousarviota heikommin noin -10 000€. Tulokseen on vaikuttanut ruokahuollon arvioitua heikommin toteutuneet myynti tulot. Myös elintarvike menot ovat olleet arvioitua suuremmat. Merkittävimmät tapahtumat alkuvuoden aikana ovat olleet kahden teollisuushallin sekä kuivaamorakennuksen kiinteistökaupat. Kiinteistökaupat vaikuttavat merkittävästi myös teknisen osaston käyttötalouteen. Vastaanottohalli 1:sen sekä kuivaamorakennuksen kiinteistökaupat toteutuivat heinäkuussa. Teollisuushallien osalta kv-hallin kiinteistökauppa ei ole vielä toteutunut.

Kirkonkylän uuden alakoulun projekti aloitettiin maaliskuussa. Tarjouskilpailu hankesuunnittelun ja arkkitehtisuunnittelun osalta saatiin käyntiin kesäkuussa. Hankesuunnittelun ja arkkitehtisuunnittelun osalta kilpailutus valmistuu elo-syyskuun vaihteessa. Siivoustoimen osalta toiminta on toteutunut arvioitua talousarviota paremmin. Teknisen osasto on toteuttanut kunnossapitotöitä kiinteistöillä ja katuverkon osalla kevään ja kesän aikana suunnitellusti. Kiinteistöhoidon tasoa on nostettava jatkossa, joka vaatii resursseja, rakennemuutoksia ja toiminnan kehittämistä.

Henkilöstön osalta isoimpana muutoksena tuli automaatioinsinöörin irtisanoutuminen tehtävistään, joka aiheutti merkittävän muutoksen it-yksikön toimintaan ja ruuhkautti työtehtäviä. Kunnanhallitus perusti uuden it-asiantuntijan toimen ja uusi työntekijä saatiin rekrytoitua huhtikuun alussa, joka aloitti työtehtävät toukokuun alusta alkaen. It-yksikön osalta toiminta on ollut kevään aikana merkittävästi ostopalvelun varassa, joka on aiheuttanut myös lisäkustannuksia. Ostopalvelun merkitys it-yksikön osalta tulee jatkossa kasvamaan. Teknisellä osastolla on myös iso tarve lisätyövoimalle. Kiinteistöinsinöörin eläköidyttyä työpanos teknisellä osastolla väheni myös merkittävästi. Kunnanhallitus myönsi luvan kahden vuoden määräaikaisen toimistoinsinöörin viran perustamiselle, mutta rekrytointi jouduttiin keskeyttämään toukokuussa, liian vähäisen kiinnostuksen vuoksi. Työvoiman osalta joudutaan miettimään vaihtoehtoisia ratkaisuja. Henkilöstön osalta on tulossa eläköitymisiä ensi vuonna ja niihin varautuminen on aloitettu. Uusien työntekijöiden rekrytointi asettaa omat haasteensa.

Toholammin kunta	TP2017	TA2018	TOT 08/2018	Tot-%	TOT 08/2017
TEKNINEN OSASTO					
Myyntituotot	658 689	634 770	380 760,49	59,98	430 501,04
Maksutuotot	18 650	20 000	15 657,55	78,29	5 832,25
Tuet ja avustukset	15 583	0	678,31	0,00	0,00
Muut toimintatuotot	1 218 182	1 166 840	780 030,20	66,85	816 053,21
Toimintatuotot yht. ulk.	1 911 105	1 821 610	1 177 126,55	64,62	1 252 386,50
Sisäiset tuotot yht.	3 149 644	2 953 290	2 049 230,71	69,39	2 013 147,57
Sis ja ulk tuotot yhteensä	5 060 748	4 774 900	3 226 357,26	67,57	3 265 534,07
Palkat ja palkkiot	-1 074 552	-1 124 500	-715 395,17	63,62	-731 184,93
Eläkekulut	-259 919	-276 070	-171 067,34	61,97	-175 887,29
Muut henkilösivukulut	-44 303	-44 490	-22 655,38	50,92	-28 586,77
Palvelujen ostot	-1 118 864	-1 281 336	-883 123,06	68,92	-775 952,42
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 024 891	-1 033 640	-678 329,97	65,63	-643 426,35
Avustukset	0	-1 000	0,00	0,00	0,00
Muut toimintakulut	-50 381	-58 188	-21 940,46	37,71	-26 485,92
Toimintamenot yht. ulk.	-3 572 910	-3 819 224	-2 492 511,38	65,26	-2 381 523,68
Sisäiset kulut yhteensä	-1 065 426	-958 610	-746 714,75	77,90	-668 165,34
Sis ja ulk kulut yhteensä	-4 638 335	-4 777 834	-3 239 226,13	67,80	-3 049 689,02
Netto ennen poistoja	422 413	-2 934	-12 868,87	438,61	215 845,05
Poistot yht.	-805 994	-743 280	-496 791,04	66,84	-515 248,31
Netto	-383 581	-746 214	-509 659,91	68,30	-299 403,26

Sivistysosasto

Sivistyslautakunta

Vastuhenkilö: Sivistysjohtaja

Toiminta-ajatukset: *Sivistyslautakunta* vastaa kirjasto-, päivähoito- ja opetuspalvelujen toteuttamisesta ja kehittämisestä (aamu- ja iltapäivätoiminta, esi- ja perusopetus, lukio, ostopalveluna kansalaisopisto) sekä kulttuuri-, nuoris- ja liikuntapalvelujen toteuttamisesta ja kehittämisestä.

TAVOITTEET 2018

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteutunut 31.8.2018
Sivistystoimen hallinnossa kehitetään kuntalaisten osallistamista mm. valtakunnallisessa digikuntakokeilussa.	Koulunmäen suunnitteluprosessi tehty Nettisivujen uudistaminen tehty	Osallistumismahdollisuus käytössä ja toteutunut	Nettisivujen 1. versio valmistuu syksyllä.
Kirjasto Mediakasvatus Lasten ja nuorten lukuharrastuksen edistäminen	Kouluille tarjottu mediakasvatus ja osallistujat, tapahtumien lukumäärä ja osallistujat Kirjavinkkausten toteutuminen ja määrät sekä hankerahoituksen saaminen kirjailijavierailuja varten	Mediakasvatussuunnitelman toteutuminen jatkossa, medialukutaidon kehittyminen ja kehittäminen Kirjavinkkauksen vaikutukset lukuharrastukseen ja lainoihin. Hankerahoitusta saatu kirjailijavierailuja varten.	Mediakasvatussuunnitelmaa toteutettu Toholammin alakouluilla ja Kuusiston koululla tapahtumia yht. 6 Kirjavinkkauksia pidetty 10 kpl, osallistujia yht. 184. Kouluyhteistyötä hoitavan informaation paikka täytetty. Hankerahoitusta saatu lasten- ja nuortenkirjailijavierailuja varten lukuvuodelle 2018/2019. Keväällä

			toteutunut yksi lastenkirjallisuuden luento. Syksylle 2018 tilattu kirjailijavieras Kuusiston koululle.
Varhaiskasvatus Varhainen tuki varhaiskasvatuksessa ja yhteistyö lastenneuvolan kanssa	Varhaisen tuen vuosikello LENE arvioinnit 2 ½ v. varhaiskasvatuksessa oleville lapsille päiväkodilla	Vuosikellon mukaiset pienryhmät toteutuneet, lasten VASUt 100% Toteutuneet tarkistukset 100%	Pienryhmät toiminnassa ja uusien VASUjen tekeminen aloitettu alkaneelle toimintakaudelle. LENE arvioinnit varhaiskasvatuksessa aloitettu ja tehdyt testit toimitettu neuvolaan.
Kerhotoiminta Kerhotoiminta jatkuu kaikilla kouluilla	Hankerahoitus	Rahoitusta saatu kerhotyön jatkamiseksi	Kerho 8 loppunut ja raportoitu, Kerho 9 meneillään ja Kerho 10 rahoitus saatu.
Koulunmäen suunnitelma. Pedagoginen kehittämissuunnitelma.		Suunnitelmat valmiit	Koulunmäen arkkitehtisuunnittelu kilpailutettu. Pedagoginen suunnitelma valmis.
Koulukuljetussopimus päättyy 2017 kevätlukukauden päätyttyä. Uuden sopimuksen kilpailutus. Seutukunnan yhteinen kuljetuskoordinaattori		Kilpailutus suoritettu onnistuneesti	Koulukuljetusten toimittajana jatkaa Pohjolan Matka Oy. Lukiolaisten koulumatkatuki otettiin uudelleen käyttöön lv. 2018-2019 alusta. Seutukunnan yhteinen kuljetuskoordinaattori ei toteutune, koska hankkeeseen ei ole saatu ulkopuolista rahoitusta.
Omaehtoisen kulttuuritoiminnan ja kulttuuritoimintaa järjestävien yhdistysten tukeminen.	Tilaisuuksien määrä Jaetut avustukset.	Yhteistyössä yhdistysten ja seurakuntien kanssa järjestetty n. 100 tilaisuutta.	Tammi-huhtikuussa osal-listuttu 60 kulttuuritilaisuuden, 3 näyttelyn ja 4 muun tilaisuuden järjestämiseen.

		Avustuksia jaettu 8.000 €.	Avustukset jaettu.
Kotiseutuarkiston aineiston järjestäminen ja kartuttaminen	Palkattu määräajaksi arkistonjärjestelijä. Aineiston järjestäminen.	Palkattu arkistonjärjestelijä kolmeksi kuukaudeksi. Kotiseutuarkistoon tuotu yhdistysten ja yksityishenkilöiden arkistoaineisto seulottu, järjestetty ja laadittu kuvailut.	Aloittaa 1.9.2018.
Urheilukentän perustaminen	Hanke- /rahoitussuunnitelma valmis	Hankkeen suunnittelun aloitus vuoden 2018 aikana	Toteutumassa.
Liikuntatilojen ja ulkoalueiden tehokas käyttöaste	Varatut vuorot + kävijätilastot	Urheiluhallin max. käyttöaste koulupäivinä ja iltakäytössä.	Arkipäivät ja viikonloput pääasiallisesti täysin vuoroin.
Yhdistysten ja järjestöjen toiminnan tukeminen	Jaetut avustukset Ilmaiset juniorivuorot	Avustuksia jaettu 12.500 €. Lampin hallin vuorohinnat säilytetty järkevinä (juniorit ilmainen).	Avustushakemuksia saapui määräaikaan mennessä sekä liikunta-, että nuorisotoimijoilta. Vuorohinnat toteutuivat.
Perusnuorisotyön kehittäminen	Koulunuorisotyön käynnistäminen Nuorisotila Kuusiston koululle Männistön rannan kehittäminen	Koulunuorisotyön kokeilu käynnistetty Nuorisotila käytössä Männistön ranta suunniteltu ja suunnitelman I-vaihe toteutettu yhdessä nuorten kanssa	Koulunuorisotyö uutena työmuotona etsivän nuorisotyöhön. Nuorisokahvilatoiminta aloitettu.

?

Hallinto

Sivistystoimi kilpailutti kunnan omien koulukuljetusten ohella myös Lestijärven kunnan ja Kannuksen kaupungin koulukuljetukset. Toholammin osalta kilpailutuksen voitti ainoa tarjoaja Pohjolan Matka Oy. Sivistyslautakunta päätti kokouksessaan 4.7.2018 § 36 palauttaa lukiolaisten koulumatkaetuuden. Koulupsykologin palvelua ollaan valmiit ostamaan Kannuksen kaupungilta, mutta psykologin rekrytointia ei saatu tehtyä hakijoiden puuttuessa. Psykologipalvelun ostoa jatketaan Psykologipalvelut Kiiskilä tmi:ltä

lukuvuoden 2018-2019 loppuun asti. Kannus jatkaa rekrytointiprosessia ja jos tehtävään saadaan tekijä, palvelu ostetaan Kannukselta.

Toholammin kunnan nettisivujen uudistamisprosessi eteni sivurakenteen tarkennuksilla ja tekstien ja kuvien kokoamisella. Rakenteesta tehtiin käytettävyystudkimus (Handlaamo Oy). Testiversio nettisivuista saadaan käyttöön vuoden 2018 aikana.

Kirjasto

Kirjasto sai hankerahaa Kannuksen kirjaston kanssa yhteiseen nuortenkirjailijavieras -hankkeeseen 10 000€, hankkeen avulla saadaan ensimmäinen kirjailijavierailu Jyri Paretskoi Kuusiston koululle lokakuussa. Kirjasto osallistui Kuntahankintojen lehtikilpailutukseen sopimuskaudelle 1.9.2018-31.12.2018. Kirjastovirkailija eläköityi elokuussa 2018. Uutena toimena perustettiin informaation toimi, joka täytettiin 11.6. alkaen.

Varhaiskasvatus

Ryhmis Sykrylän toiminta päättyi Sykäräisen koulun yhteydessä olleissa tiloissa 31.8.2018. Sykäräisen päivähoito tapahtuu kahden perhepäivähoitajan voimin.

Varhaiskasvatuksessa Visma Oy:n Wilma Varhaiskasvatus -ohjelmistoon siirtyminen etenee, henkilökunnalle on pidetty Wilman käyttökoulutusta ja lapsen vasu-asiakirjan käyttö on aloitettu. Varhaiskasvatuksen TULUS – tunnetaitoja ja luonnontuoksua -hanke sai Opetushallitukselta 68 000 €:n avustuksen

.

Perusopetus ja lukio

Lalli II- Lampin liikkuvat koulut -hanke sai Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta 32 000 €:n avustuksen.

Toholammin lukiossa aloitti syyslukukauden 2018-2019 alussa ennätysuusi vuosikurssi, 38 opiskelijaa. Kaikkiaan lukiossa opiskelee 94 nuorta.

Lukio on saanut rahoitusta 20 000 euroa Pohjoismaiden ministerineuvoston Nordplus-ystävyysskoulu- ja kansainvälisyys-hankkeeseen Pumpurin keskikoulun (Latvia) ja Luunjan lukion (Viro) kanssa. Pääaiheena on medialukutaito ja hankkeeseen kuuluu kolme vierailua ystävysskoulujen välillä.

Kulttuuri ja liikunta

Torisoittojen yhteydessä 26.6. ja 31.7. järjestettiin Pop up -myyntitapahtumat. Ne eivät koonneet toivotusti myyjiä ja yhdistysten esittelijöitä. Kunnantalolla järjestettiin ensimmäiset muuttajien messut / Avoimien ovien päivä 11.8. Lauantain toivotut -konsertin yhteydessä.

Liikuntatoimen ohjatuissa liikuntaryhmissä oli kevätkaudella ennätyselliset 1116 käyntikertaa, ahkerin liikkuja osallistui 44 kertaa ohjattuun liikuntatoimintaan kevään aikana.

Frisbeegolfrata pitenee täysimittaiseksi 18 korin radaksi, kesän aikana toteutettiin uusien yhdeksän korin sijoitus suunnitelma. Elokuussa saatiin radan uudet heittopaikat kuntoon.

Pesäpallokentällä tehtiin kunnostustöitä ja kesäkuussa toteutettiin Toholammilla pyöräilyviikko.

Toholammin kunta	TP2017	TA2018	TOT 08/2018	Tot-%	TOT 08/2017
SIVISTYSOSASTO					
Myyntituotot	269 670	185 900	134 616,82	72,41	171 808,65
Maksutuotot	180 458	131 200	87 806,20	66,93	116 281,28
Tuet ja avustukset	121 313	64 100	152 757,55	238,31	182 082,21
Muut toimintatuotot	17 728	3 850	12 318,58	319,96	8 870,80
Toimintatuotot yht. ulk.	589 168	385 050	387 499,15	100,64	479 042,94
Sisäiset tuotot yht.	48 581	35 750	23 549,30	65,87	24 503,94
Sis ja ulk tuotot yhteensä	637 749	420 800	411 048,45	97,68	503 546,88
Palkat ja palkkiot	-3 097 657	-3 270 410	-2 133 694,07	65,24	-2 053 071,28
Eläkekulut	-632 456	-667 640	-427 002,50	63,96	-420 020,64
Muut henkilösivukulut	-130 741	-130 600	-69 064,73	52,88	-80 453,66
Palvelujen ostot	-829 935	-888 130	-460 314,29	51,83	-463 047,61
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-252 404	-238 740	-154 085,86	64,54	-172 236,51
Avustukset	-263 414	-294 400	-184 002,82	62,50	-175 916,47
Muut toimintakulut	-117 998	-94 940	-68 230,23	71,87	-70 693,85
Toimintamenot yht. ulk.	-5 324 605	-5 584 860	-3 496 394,50	62,60	-3 435 440,02
Sisäiset kulut yhteensä	-2 205 531	-2 111 130	-1 415 432,48	67,05	-1 405 190,41
Sis ja ulk kulut yhteensä	-7 530 136	-7 695 990	-4 911 826,98	63,82	-4 840 630,43
Netto ennen poistoja	-6 892 387	-7 275 190	-4 500 778,53	61,86	-4 337 083,55
Poistot yht.	-50 471	-42 490	-39 352,48	92,62	-29 649,68
Netto	-6 942 858	-7 317 680	-4 540 131,01	62,04	-4 366 733,23

Käyttötalous yhteensä

Toholammin kunta	TP2017	TA2018	TOT 08/2018	Tot-%	TOT 08/2017
Myyntituotot	5 887 984	5 637 240	3 492 934,36	61,96	4 038 597,98
Maksutuotot	749 288	708 200	514 374,60	72,63	454 655,86
Tuet ja avustukset	238 351	139 100	146 135,56	105,06	199 072,45
Muut toimintatuotot	1 250 042	1 171 190	796 894,07	68,04	825 899,36
Toimintatuotot yht. ulk.	8 125 665	7 655 730	4 950 338,59	64,66	5 518 225,65
Sisäiset tuotot yht.	3 497 991	3 328 850	2 317 056,89	69,61	2 217 912,52
Sis ja ulk tuotot yhteensä	11 623 656	10 984 580	7 267 395,48	66,16	7 736 138,17
Palkat ja palkkiot	-8 080 789	-8 604 910	-5 345 968,03	62,13	-5 321 933,09
Eläkekulut	-1 848 611	-1 917 960	-1 225 109,27	63,88	-1 227 519,28
Muut henkilösivukulut	-406 037	-343 620	-189 447,18	55,13	-256 907,36
Palvelujen ostot	-13 844 185	-14 401 386	-9 724 511,57	67,52	-9 725 586,42
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 339 096	-1 322 580	-874 541,06	66,12	-853 470,15
Avustukset	-433 109	-470 400	-275 229,41	58,51	-277 343,74
Muut toimintakulut	-195 304	-168 588	-88 784,11	52,66	-102 773,05
Toimintamenot yht. ulk.	-26 147 131	-27 229 444	-17 723 590,63	65,09	-17 765 533,09
Sisäiset kulut yhteensä	-3 497 991	-3 328 850	-2 317 056,89	69,61	-2 217 912,52
Sis ja ulk kulut yhteensä	-29 645 121	-30 558 294	-20 040 647,52	65,58	-19 983 445,61
Netto ennen poistoja	-18 021 466	-19 573 714	-12 773 252,04	65,26	-12 247 307,44
Poistot yht.	-874 907	-800 750	-546 129,44	68,20	-557 192,45
Netto	-18 896 373	-20 374 464	-13 319 381,48	65,37	-12 804 499,89

INVESTOINTIEN TOTEUMA

INVESTOINNIT	TP2017	TA2018	TOT 08/2018
HALLINTO			
Maa-alueet		50 000	
Myyntit			463
Osakkeet ja osuudet		200 000	
Kiinteistöjen myynti/osto			270 667
TEKNINEN			
Pelastuslautakunnan investoinnit		20 000	
Peuranrivin atuokatos 2018		0	2 660
Kiinteistöjen korjaukset MR		50 000	2 660
Jokirannan valaistus 2017			2 312
Perkkiöntien katuvalot			3 871
Kuusistontien korjaus			61 481
Kaavateiden rakentaminen MR		50 000	67 665
SIVISTYS			
Kk:n koulukeskus		300 000	22 812
Yleisurheilukenttä		50 000	
Koulumäen Olohuone		45 000	240
INVESTOINNIT YHTEENSÄ			
Investointihankinnat yht	640 195	765 000	93 377
Valtionosuus Koulumäen Olohuone	8 183	13 000	
Myyntit	3 500		271 130
Investoinnit netto	628 512	752 000	177 753

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 10.9.2018 § 30 hyväksynyt 60.000,- euron siirron koulukeskuksen määrärahasta kaavateiden rakentamiseen/kunnossapitoon.

KUNTA KÄYTTÖTALOUS TULOSALUEITTAIN SEKÄ INVESTOINNIT JA RAHOITUS

TOHOLAMMIN KUNTA							
TP2016	TP2017		TA2018	TOT 08/2018	TOT 08/2017	Muutos-% 2017>2018	Totaste%
		Hallinto-osasto					
-782 560	-659 691	Kunnanhallitus	-946 980	-574 311	-403 399	-42 %	61 %
-6 956 131	-7 355 939	+ Perusturvapalvelu	-7 070 000	-4 766 867	-5 528 000	14 %	67 %
-4 054 513	-3 378 298	+ Erikoissairaanhoid	-4 011 720	-2 739 157	-2 265 600	-21 %	68 %
-203 849	-153 635	+ Eläkevastuut	-167 400	-101 456	-103 097	2 %	61 %
-29 345	-107 909	+ Muu perusterv.hu	-99 340	-72 738	-72 607	0 %	73 %
-12 026 398	-11 655 472	Hallinto yhteensä	-12 295 440	-8 254 529	-8 372 703	1 %	67 %
39 766	103 980	Lomatoimen osasto	-150	-5 076	246 634	-102 %	54153 %
		Tekninen osasto					
-343 332	-160 295	Hallinto ja toimisto	-295 636	-300 986	-175 885	-71 %	102 %
1 073 323	1 202 697	Tilapalvelut	974 492	734 122	830 279	-12 %	75 %
-258 449	-257 368	Palo- ja pelastustoi	-316 530	-210 052	-211 525	1 %	66 %
-47 079	-61 385	Rakennus- ja ympär	-56 520	-31 459	-40 679	23 %	56 %
-57 898	-54 320	Maaseutu toimi	-63 000	-41 478	-41 319	0 %	66 %
-249 087	-246 916	Ympäristöterveyden	-245 740	-163 016	-145 027	-12 %	66 %
117 478	422 413	Tekninen yhteensä	-2 934	-12 869	215 844	-106 %	439 %
		Sivistysosasto					
-498 477	-514 186	Sivistys	-553 690	-294 660	-270 095	-9 %	53 %
-1 078 938	-1 097 922	Päivähoito	-1 168 670	-766 084	-730 981	-5 %	66 %
-4 851 650	-4 923 722	Koulutus	-5 168 740	-3 219 822	-3 109 639	-4 %	62 %
-345 509	-356 557	Vapaa-aika	-384 090	-220 212	-226 369	3 %	57 %
-6 774 574	-6 892 387	Sivistys yhteensä	-7 275 190	-4 500 778	-4 337 084	-4 %	62 %
-18 643 728	-18 021 466	TOIMINTAKATE	-19 573 714	-12 773 252	-12 247 309	-4 %	65 %
		Verotulot					
8 379 869	7 924 462	- kunnallisvero	8 100 000	6 389 984	6 286 111	2 %	79 %
555 488	675 571	- yhteisövero	650 000	429 244	489 568	-12 %	66 %
752 103	825 210	- kiinteistövero	830 000	40 935	25 840	58 %	5 %
9 687 460	9 425 243	Yhteensä	9 580 000	6 860 163	6 801 519	1 %	72 %
		Valtionosuudet					
10 079 248	10 344 774	- yhdenputken valtionosuus	10 074 300	6 811 696	6 896 332	-1 %	68 %
-174 082	14 311	- opetus- ja kulttuuritoimi	-78 600	-26 976	-52 448	49 %	34 %
9 905 166	10 359 085	Yhteensä	9 995 700	6 784 720	6 843 884	-1 %	68 %
-211 539	-126 071	Rahoituserät nett	-178 000	-49 412	-96 999	49 %	110 %
737 359	1 636 791	VUOSIKATE	-176 014	822 219	1 301 095	-37 %	358 %
-1 188 336	-869 632	Poistot ja arvonal	-800 750	-546 129	-557 192	2 %	68 %
-450 977	767 159	TILIKAUDEN TULOS	-976 764	276 090	743 903	-63 %	118 %
-149 986	-76 918	Viemärlaitos tulos	-134 130	-87 782	-94 686	7 %	65 %
-600 963	690 241	Tulos kunta + VLL	-1 110 894	188 308	649 217	-71 %	112 %

TP2016	TP2017		TA2018	TOT 08/2018	TOT 08/2017
		Toiminnan rahavirta			
737 359	1 636 791	Vuosikate	-176 014	822 219	1 301 095
		Satunnaiset erät +/-			
-11 519	-3 500	Tulorahoituksen korjaukset +/-			
725 840	1 633 291	Toiminnan rahavirta	-176 014	822 219	1 301 095
		Investoinnit			
-421 588	-640 195	Käyttöomaisuusinvestoinnit	-765 000	-93 377	-405 743
	8 183	Rahoitusosuudet investoinnit	13 000		
54 482	3 500	Käyttöomaisuuden myyntitulot(+)		271 130	3 500
-367 106	-628 512	Investoinnit netto	-752 000	177 753	-402 243
358 734	1 004 779	Toiminnan ja investoinnin rahavirta	-928 014	999 972	898 852
		RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
		Antolainauksen muutokset			
		Antolainasaamisten lisäykset	-70 000		
12 728		Antolainasaamisten vähennykset			
12 728		Antolainauksen muutos	-70 000	0	0
		Lainakannan muutokset			
3 000 000		Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	1 500 000		
-3 171 610	-1 571 610	Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-321 610	-170 844	-1 250 766
-1 900 000	1 800 000	Lyhytaikaisten lainojen muutos		3 200 000	2 700 000
-2 071 610	228 390	Lainakannan muutos	1 178 390	3 029 156	1 449 234
-1 700 148	1 233 169	Vaikutus maksuvalmiuden muutokseen	180 376	4 029 128	2 348 086

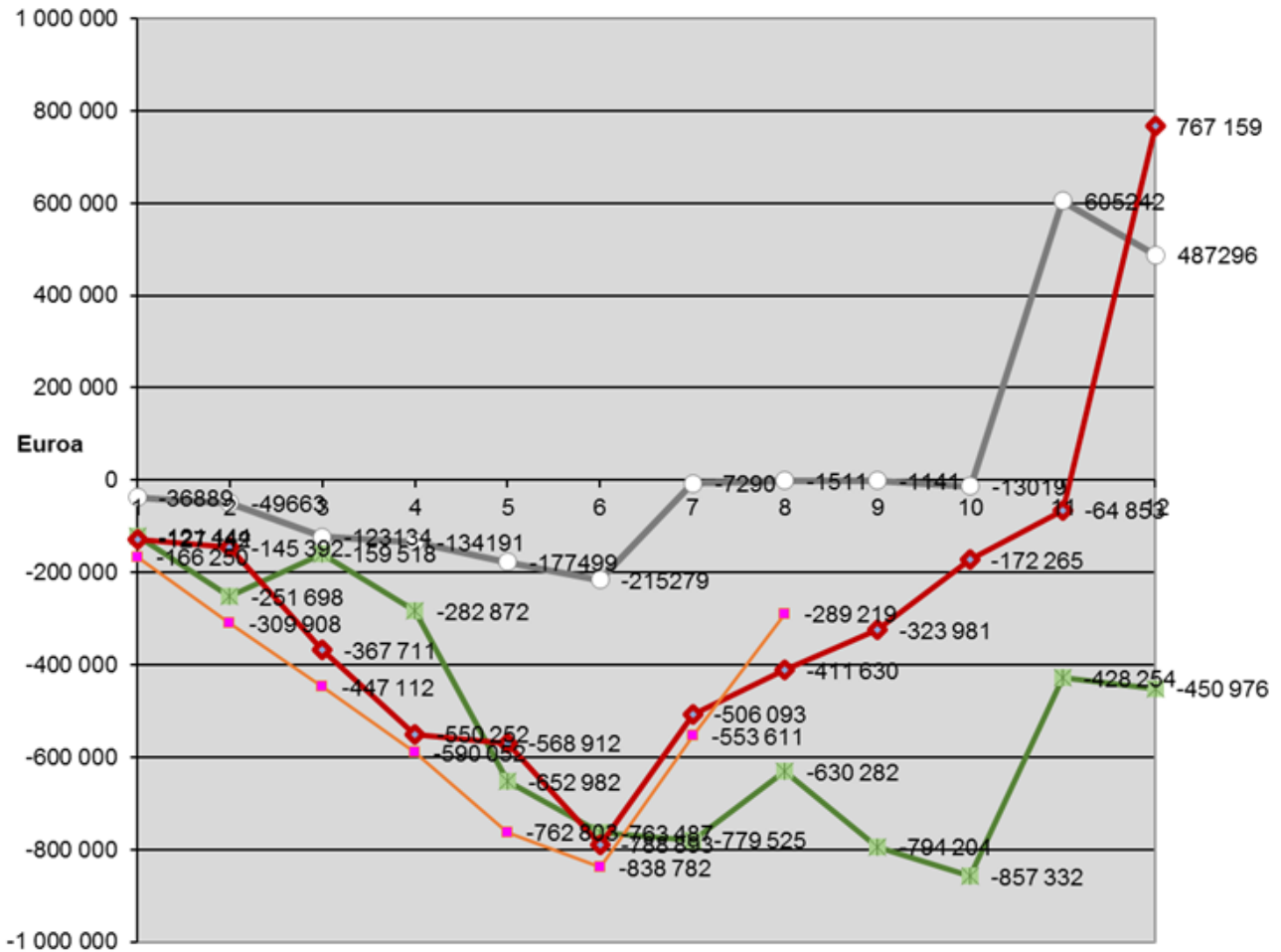
Lainamäärän kehitys

TP2016	TP2017		TA2018	TOT 08/2018
13 604 754	13 833 144	Lainamäärä kunta	15 011 534	16 862 300
1 831 115	1 600 005	+ viemäriulaitos	1 368 895	1 484 450
15 435 869	15 433 149	Lainat koko kunta	16 380 429	18 346 750

Taseen kertynyt yli-/alijäämä kunta+viemäriiikelaitos

TP2016	TP2017		TA2018	TOT 08/2018
823 168	1 513 409		402 515	1 701 718

TALOUSKÄYRÄ vuosina 2018, 2017, 2016 ja 2015

Toteutunut **2018, 2017, 2016** ja 2015

Talouskäyrässä huomioitu tiedossa olevat tai arviot kuukausittaisissa tuotoissa ja kuluissa, mitkä eivät ole vielä kirjanpidossa. Käyttötuloista on vähennetty hankkeisiin saatuja avustuksia, mitä ei ole vielä käytetty. Korkokuluja sekä verotuloja on oikaistu vastaamaan oletettavaa toteutumaa. Tästä johtuen elokuun lopun tilanne on tässä kuvassa miinuksella kun se kirjanpidosta raportoituna näyttää plussaa. Talouskäyrä ei sisällä viemäriliikelaistosta.

VIEMÄRILIIKELAITOS

Toiminta-ajatus: Viemärilaitos huolehtii asiakkaiden viemäriverisien poisjohtamisesta ja käsittelystä. Palvelua tuotetaan ympäristön kannalta kestäväällä tavalla. Ydintehtävien lisäksi toimintoja kehitetään jatkuvasti.

Tavoitteet 2018

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteutunut 31.8.2018
Jäteveden puhdistaminen	Puhdistamoiden ympäristöluvut	Puhdistamot täyttävät annetut raja-arvot	Puhdistamot ovat täyttäneet annetut lupaehtot.
Vuotovesien vähentäminen	Vuotovesiprosentti ja ohitetun jäteveden määrä	Ei ohituksia	Ohituksia ei ole tarvinnut tehdä sulamisvesikauden jälkeen. .
Talouden tasapainottaminen	Osavuosikatsaukset ja tilinpäätös	Tulos arvioitua parempi	Budjetissa pysytty. Kemikaalikustannuksissa säästöä.
Siirtoviemäriin selvittäminen	Esisuunnittelun valmistuminen ja päätös hankkeen jatkamisesta	Hanketta jatketaan rakennesuunnitteluun	Hanke edennyt maaperätutkimukseen, joka helpottaa lopullista linjausta. Siirtoviemäriin toteutuminen vielä epävarmaa.
Lietteenkäsittelyn ratkaisu	Päätös lietteenkäsittelystä	Ratkaisun mukainen rakentaminen käynnistyy	ELY vaatii elokuussa suorittamassaan määräaikaistarkastuksessa pikaisia toimia lietteenkäsittelyn ratkaisemiseksi.

INVESTOINNIT	TP2017	TA2018	TOT 08/2018
Lietteenkäsittelyn kehittäminen	0	-20 000	0
Hajuntorjunta	0	-70 000	0
Hyvinvointi verkoston suunnittelu	-2 650	-50 000	-9 405
Prosessin valvontaohjelma	0	0	-3 293
Investoinnit netto	-2 650	-140 000	-12 698

	TP2017	TA2018	TOT 08/2018	Tot-%	TOT 08/2017
KUNNAN LIIKELAITOKSEN					
TULOSLASKELMA					
LIIKEVAIHTO	415 763	399 000	295 207	73,99	217 698
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0	30	0,00	0
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavara					
Ostot tilik. aikana	-78 294	-105 150	-85 412	81,23	-48 691
Palvelujen ostot	-94 600	-98 800	-113 038	114,41	-54 423
	-172 894	-203 950	-198 450	97,30	-103 114
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-104 713	-113 500	-47 888	42,19	-69 301
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-17 994	-19 040	-10 080	52,94	-11 747
Muut henkilösivukulut	-3 695	-6 360	-1 790	28,14	-1 989
	-126 402	-138 900	-59 758	43,02	-83 037
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman muk. poistot	-167 967	-167 980	-111 978	66,66	-111 978
Liiketoiminnan muut kulut	-3 180	-2 100	-2 992	142,50	-2 486
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-54 678	-113 930	-77 941	68,41	-82 917
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut rahoitustuotot	0	0	14	0,00	0
Muille maks. korkokulut	-21 526	-20 000	-9 635	48,18	-11 616
Muut rahoituskulut	-713	-200	-219	109,59	-153
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄ)	-76 918	-134 130	-87 782	65,45	-94 686

INVESTOINNIT	TP2017	TA2018	TOT 08/2018
Lietteenkäsittelyn kehittäminen	0	-20 000	0
Hajuntorjunta	0	-70 000	0
Hyvinvointi verkoston suunnittelu	-2 650	-50 000	-9 405
Prosessin valvontaohjelma	0	0	-3 293
Investoinnit netto	-2 650	-140 000	-12 698

Jäteveden puhdistamolle tulee uusi valvonta- ja prosessiautomaatiojärjestelmä. Sen toteuttaa APEX automation Oy. Työt alkavat lokakuussa. Prosessinohjaus- ja verkostonvalvontaohjelmisto tulee yhden valvomokoneen alle, tämä tulee lisäämään toimintavarmuutta ja parantamaan verkoston valvontaa.

Puhdistamolle on hankittu kesäkuussa etävalvontaohjelma, joka mahdollistaa prosessin ohjauksen tabletilla/kannettavalla tietokoneella. Syyskuussa valmistuu kameravalvonta, joka tukee toimintaa entisestään.

Verkostoa on korjattu keskustan tuntumassa ja vuotokohtia saatu tukittua. Saunapellontiellä ja Koivunevantiellä on suoritettu verkoston pesu- ja kuvaus. Kohteet saneerataan syksyllä 2018

Talouden tasapainottamiseksi on tehtävä töitä. Nyt kun kemikaalikustannuksia on saatu karsittua, niin seuraavana vuorossa on sähkön -ja lämmityskustannusten karsiminen. .

YHTIÖT

Toholammin Kehitys Oy (100 %)

Vastuuhenkilö **Toimitusjohtaja Esa Järvenoja**
Toholammin kehitys Oy:n hallitus

Toiminta-ajatus: Toholammin kehitys Oy tuottaa yritysneuvontapalveluita, toimitilapalveluita sekä muita elinkeinojen kehittämiseen liittyviä palveluita Toholammin yritystoiminnan tarpeisiin elinkeino-ohjelman 2018 mukaisesti.

TAVOITTEET 2018

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Tilanne 31.08.2018
Aloittavien yritysten ja toimivien yrityksen aktivointi ja neuvontatyö.	Uudet työpaikat	20 työpaikkaa	9
Kasvuyritysten koordinointi ja avustaminen hankkeiden ja tukihakuprosessien avulla.	Hankehakemukset investointeihin ja hankkeissa mukana oleminen	20 yritystä	9 (45)
Bioalan ja uuden teknologian yritystoiminnan edistäminen	Biotuotannon ja uuden teknologian yritykset ja hankkeet	3 uutta yritystä tai hanketta	3 yritystä/hanketta
	Yrityksien investoinnit bio- ja uuteen teknologiaan	3 Meur	Yritys- ja hanketuet 648 000 euroa

ELY on myöntänyt tänä vuonna EAKR-rahoitusta Keski-Pohjanmaan alueelle n. 2 miljoonaa euroa, josta Toholammille 425 850 euroa. Toholammille vuoden aikana on kohdistunut yritys- ja hanketukia yhteensä 648 000 euroa.

Biotuotanto etenee. Härkänevalla on aloitettu Toholammin ensimmäisen biokaasulaitoksen rakentaminen.

Härkäneva on mukana myös Ylen uutisoimassa energian talteenottohankkeessa, jossa kesän aikana varastoidaan prosessin hukkalämpöä ja aurinkoenergiaa maalämpökaivoihin, joista energia on hyödynnettävissä talven aikana.

Pienmallastamon esiselvityshanke on edennyt. Hankkeessa on tehty markkinatutkimus, jonka perusteella suomalaiset panimot ovat kiinnostuneet ostamaan kotimaista mallasta. Mallastamon tekninen ja taloudellinen selvitys on meneillään. Hankkeessa on mukana viisi mallasohran koeviljelijää.

Toholammin yrittäjät ry:n kehittämä Toholampi -mobiilisovellus julkistettiin 11.8. Hankkeessa on mukana noin 45 yritystä.

Härkänevan teollisuusalueelle on perustettu palo- ja pelastustoimintaa harjoittamaan Härkänevan Tehdaspalokunta Oy.

Toholammin kehitys Oy	TP2017	TA2018	TOT 08/2018	Tot-%	TOT 08/2017
Tuloslaskelma					
Liikevaihto	389 082	340 000	237300	69,8	247 264
+ Liiketoiminnan muut tuotot	383 738	117 000	56891	48,6	112 098
- Materiaalit ja palvelut	-375 586	-64 100	-23 138	36,1	-312 900
- Muuttuvat henkilöstökulut	-18 028	-42 900	0	0,0	-18 028
- Muut muuttuvat kulut	12 324	-10 000	2787	-27,9	12 696
Myyntikate	391 532	340 000	273841	80,5	41 130
- Kiinteät henkilöstökulut	-128 289	-70 000	-76232	108,9	-84 183
- Liiketoiminnan muut kulut	-140 221	-125 000	-59879	47,9	-113 338
Käyttökate	123 021	145 000	137730	95,0	-156 391
- Poistot ja arvonalentumiset	-183 300	-183 300	-122200	66,7	-122 200
= Liikevoitto	-60 279	-38 300	15529	-40,5	-278 591
+/- Rahoitustuotot ja -kulut	17 257	6 000	7518	125,3	15 776
= Tilikauden voitto/tappio	-43 022	-32 300	23047		-262 815

Materiaaleihin ja palveluihin, henkilöstö- ja muihin liiketoiminnan kuluihin sisältyy hanketoiminnan kuluja 47 596,58 €.

Toholammin Energia Oy (96,66 %)

Vastuhenkilö   **Vt. Toimitusjohtaja Toni Mäki-Asiala**
Toholammin Energia Oy:n hallitus

Toiminta-ajatus: Kilpailukykyisen ja vakaan hintatason säilyttäminen, lämmön ja sähkön tuottaminen pääosin kotimaisella polttoaineella.

TAVOITTEET 2018

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteutunut 31.08.2018
Laitosten hälytykset	Hälytys	Saavuttaa tai pitää yllä normaalisti hyväksyttävä taso	Hälytysten määrä on pysynyt hyväksyttävällä tasolla.
Verkoston kunnossapito	Vuodot/katkokset	Ei asiakkaita haittaavia katkoksia. Lisäveden tarve < 1 m ³ /d	Kahtena päivänä muutaman tunnin katkos yhden vuodon takia.
ORC-laitoksen toiminta	Käytettävyys	laitos toiminnassa 100 % pois lukien huollot ja seisokit. Korjaukset vähentävät käytettävyyttä.	Kesäseisakki.
Etäluettavien mittareiden lisääminen.	Mittareiden määrä	Etäluettavia mittareita 50 %:lla asiakkaista.	Etäluettavia mittareita 50 %:lla asiakkaista.
Kaukolämmön paluueden lämpötilan laskeminen	Paluueden lämpötila	Saavuttaa keskimäärin 5 °C nykyistä alhaisempi paluueden lämpötila.	Tavoitetta ei ole saavutettu.

Alkuvuoden hyvä lämmönmyynti tasoittui lämpimien kesäkuukausien aikana ja liikevaihto laskenee hieman alle ennustetun vuoden loppuun mennessä. Yrityksen kulut ovat kuitenkin hyvin linjassa viime syksyn budjetin kanssa. Loppuvuoden tulosenuste on elokuun lopun tuloslaskelmassa budjetoidun mukainen.

Verkosto vaati korjausta ja kunnostusta kesän aikana. Paikkasimme yhden vuotokohdan ja samalla kertaa teimme peruskorjausta läheiselle talojohdolle.

Toholammin Energia Oy	TP2017	TA2018	TOT 08/2018	Tot-%	TOT 08/2017
Tuloslaskelma					
Liikevaihto	1 294 174	1 384 607	838 266	60,5 %	846 878
Liketoiminnan muut tuotot	11 924		8 791		
Materiaalit ja palvelut	-909 998	-779 000	-493 226	63,3 %	-478 601
Henkilöstökulut	-203 300	-231 000	-132 285	57,3 %	-119 590
Käyttökate	192 800	374 607	221 546	59,1 %	248 687
Poistot	-306 781	-303 145	-194 115	64,0 %	-200 759
Liiketoiminnan muut ku	-129 249	-94 000	-79 761	84,9 %	-72 764
Liikevoitto(=tappio)	-243 230	-22 538	-52 330	232,2 %	-24 836
Rahoitustuotot ja -kulut	-24 790	-26 262	-10 682	40,7 %	-11 678
Tilikauden tulos	-268 020	-48 800	-63 012	129,1 %	-36 514

Kiinteistö Oy Toholammin vuokratilat (100 %)

Vastuhenkilö Toimitusjohtaja Tellervo Herranen
Kiinteistöyhtiön hallitus

Toiminta-ajatus: Omistaa ja hallita Toholammin kunnassa vuokratilakiinteistöjä sekä vuokrata niiden huonetiloja. Vuokraus tapahtuu omakustannusperiaatteella.

TAVOITTEET 2018

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteutunut 31.8.2018
Hyvän ja turvallisen asumisen edellytykset	Asukkaiden pysyvyys	Asukkaiden tyytyväisyys	Kunnan viimeisin tilastollinen (31.7.2018) asukasluku oli 3167, joka on 53 henkeä pienempi kuin vuotta aikaisemmin.
Asuntojen purkamisen mikäli asuntojen käyttöaste laskee alle 70 prosentin	Vuokra-asuntojen määrä	Tyhjien asuntojen väheneminen	Kunnan ja lähialueiden työpaikkakehitys näyttäisi positiiviselta ja toivottavasti myös sitä kautta tyhjät vaikuttaa asuntojen täyttymiseen.
Vuokratason pitäminen kohtuullisena	Vuokratason vertailu lähikuntiin	Vuokra-asuntojen käyttöaste 75%	Vuokra-asuntojen käyttöaste 31.08.2018 oli 70,19 %.

Alhainen käyttöaste aiheuttaa vaikeuksia käyttötalouden hoidossa.

KOY Toholammin Vuokratalo	TP2017	TA2018	TOT 08/2018	Tot-%	TOT 08/2017
TULOSLASKELMA					
KIINTEISTÖN TUOTOT					
Vuokrat	527 645	530 000	355 792	67,1 %	348 300
Käyttökorvaukset	15 738	15 100	11 023	73,0 %	10 242
Muut kiinteistön tuotot	2 290	102 000	20	0,0 %	
	545 673	647 100	366 835	56,7 %	358 542
LUOTTOTAPPIOT JA OIKAISU					
LUOTTOTAPPIOT JA OIKAISU	-2 399	-10 000	1 214	-12,1 %	1 488
KIINTEISTÖN HOITOKULUT					
KIINTEISTÖN HOITOKULUT	-391 853	-444 511	-268 409	60,4 %	-301 307
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE					
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE	151 421	192 589	99 640	51,7 %	58 723
Rahoitustuotot ja kulut					
Rahoitustuotot ja kulut	-25 714	-23 000	-9 897	43,0 %	-15 028
Poistot ja arvonalentumiset					
Poistot ja arvonalentumiset	-180 576	-169 589	-120 384	71,0 %	-98 927
Tilinpäätössiirrot					
Tilinpäätössiirrot	10 000				
TILIKAUDEN TULOS	-44 869	0	-30 641		-55 232